

«Oslo Philharmonic Chamber Group» består av musikere fra Oslo Filharmoniske Orkester.
FOTO: BLUNDER-BUSS/LAWO

CD
Gidon Kremer og Kremerata Baltica mfl.
«Hymns and Prayers»
Verk av Tickmayer, Franck og Kancheli
ECM, 2010

Mystikk og klare utsegn

Tittelen på Gidon Kremer og Kremerata Baltica si plate «Hymns and Prayers» gjev lovnad om ein dualisme. Dei religiøst baserte titlane peikar mot kvar sin bruk. Hymna er den utettervende lovprisinga; bøna ei inderleg, innertervend oppmoding.

Men i verka som omkransar plata er det stort sett det innertervende ein høyrer. Først gjennom komponisten Stevan Kovacs Tickmayer sine åtte hymner til minne om filmregissøren Andrei Tarkovskiy. Hyllesten hans er ikkje høgtidsstemd, men løynd i lyse bilete. Dei små komposisjonane er eit spel mellom skarpe dissonansar og eit meir forløyst, nedtona tonespråk – ikkje ulikt filmskaparen sine klare, men sjeldan lett forstålege bilete.

Også Giya Kancheli uttrykkjer seg poetisk og dvelande. Hans «Silent Prayer» er ei seinvoren oppbygging over ein halv time, der det dynamiske uttrykket einast vert avveksla av eit langsomt oppbygd crescendo. Men verket er òg fleksibelt. Mellom mykje stillfaren melankoli dukkar det opp innslag av eit naivt og leikent uttrykk. Særleg vakkert er det når òg ei stemme smyg seg inn, eit lite barn, som for å reflektera eit liv, eit minne, gjennom ein folkeleg barnesong.

Men den verkelege lovsongen vert det pianokvintetten til César Franck som står for. Verket, som er plassert midt på plata, har den same tonaliteten som resten av verka. Den har ein langsam andre sats, som i dvelinga innleingsvis antyder nok eit slektskap med plata sine øvrige stykke.

Men dei eksplosive ytersatsane uttrykkjer noko svært konkret som for meg kolliderer med intensjonane i dei mystiske formuleringane elles. Der dei andre pakkar inn budskapet sin i ørsmå fragment, talar Franck i ekspresjonistisk klårtekst. Dualismen som er lova vert oppfylt, men samanhengen opplevast likevel søkt: Eg kjøper den berre nesten.

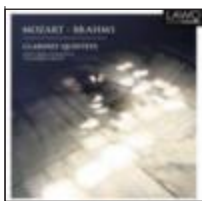
Elegante klarinettverk

To av musikkhistoriens virkelige mesterverk for besetningen klarinett og strykekvartett er elegant samlet på samme plate.

Ved første gjennomhøring av ukens utvalgte, er det tre ting som slår meg. Musikernes tempovalg, som virker fullstendig fornuftige og organiske, lyden og den klanglige balansen, samt den uttrykksmessige forskjellen på deres Mozart og Brahms, som også er til å ta og føle på. Det dreier seg om en ny CD fra LAWO, der musikere fra Oslo Filharmoniske Orkester har tatt for seg to av musikkhistoriens virkelige mesterverk for besetningen klarinett og strykekvartett. Utgivelsen er en av årets store bragder.

Det er interessant å vite at dersom Mozart aldri hadde møtt en viss herr Stadler, og Brahms ikke hadde truffet herr Mühlfeld, ville de sannsynligvis aldri komponert sine fantastiske verk for klarinetten som soloinstrument. For Mozarts del medførte vennskapet til Stadler tre strålende musikalske kreasjoner – «Kegelstatt»-trioen for klarinett, bratsj og klaver – Mozarts uttalte favorittinstrumenter. Den første, og kanskje aller største, konserten som er skrevet, og den herlige kvintetten som altså nå foreligger i en flunkende ny og spill levende versjon.

Brahms hadde egentlig tenkt å legge notepennen ned for godt,

CD
Mozart – Brahms Clarinet Quintets
Leif Arne Pedersen, klarinett
Oslo Philharmonic Chamber Group
LAWO

men tilfeldigheten ville at det i Meiningen fantes et velrenommert symfoniorkester, og der befant det seg en klarinettist hvis spill betok Brahms så til de grader, at han utbrøt at maken til blåsemusiker hadde han aldri hørt. Det møtet resulterte i en trio, to sonater og den berømte kvintetten. Skjebnens veier er uransakelige, som det heter. Egentlig er det også litt rart å tenke på at dette med å koble Mozart og Brahms på samme CD, er en relativt sjelden hendelse. Hvorfor vet jeg ikke, for det å kunne glede seg over de to mesterverkene uten å måtte reise seg fra godstolen er ren luksus i seg selv.

«Oslo Philharmonic Chamber Group» består som sagt av musikere fra hovedstadens filharmoniske orkester, og er en gruppe som opptrer i forskjellige besetninger når det måtte trenge. Og opptakten er som sagt særdeles lovende. Jeg nevnte deres tempi. Det er så deilig å høre musikk framført så spontant og organisk. Ikke pedantisk, men med små naturlige rubati og accellerandi som krydrer helheten og gjør den levende og elegant. Og det virker som om de produksjonsansvarlige har truffet mikrofonplasseringen helt perfekt.

Så var det uttrykket. Strykeklangen virker noe neddempet i Mozart, noe som gir verket intimitet. Jeg elsker sidetemaet i første sats, der han bruker et av sine mange kjennetegn – de ørsmå vandringene fra dur til moll og tilbake. Slike ting forekommer stort sett bare hos Mozart. Eller han er først ute med dem. Den første triodelen i menuetten er aldeles henrivende, der klarinetten tar en ørliten pause, og strykerne får råde grunnen alene. I finalen er det også fine tempo-kontraster. Bratsjvariasjonen, som ofte kan låte surt, blir her foredratt med en lett og luftig tone.

Hos Brahms åpner de for langt mer bruk av patos. Det gir en kjærkommen kontrast til helheten. Det er store dybder hos den sene Brahms og i klarinettkvintetten når han de store høyder. Det gjør også de fem musikerne. Stor honnør går selvfølgelig til solisten Leif Arne Pedersen, som viser at han kan spise kirsebær med de aller største. Sømløst legato, herlig pust og helt uanstrengte fraseringer preger hele produksjonen, og samspillet med Elise Båtnes, Paul Ezer-gailis, Ida Bryhn og Bjørn Solum er plettfritt.

Det foreligger visstnok planer om å spille inn mer Brahms. Strykekvintettene og sekstettene ligger på beddingen. LAWO ligger tydeligvis ikke på latsiden. Ukens utvalgte er en hittil tabelltopp i den lille, men eksklusive katalogen.

KJELL HILLVEG

IDA HABBESTAD

